

Razne stvari.

Načrti za Prešernov spominik so bili meseca sušca razstavljeni v Mestnem domu. Bilo jih je sedem: 1. Anton Bitežnik je napravil preprost načrt: postament je valjast, ob straneh z dvema figurama. Pesnik stoji v navadni pozituri. Zdelo se nam je, kakor da bi bil ta načrt služil že drugemu namenu. — 2. načrt je izdelal Jakob Žnider, ki pa ni v konkurenci. Postament je nizek; na njem sedi pesnik, nad njim pa se dviga ženska v narodni noši, držeča v roki venec slave. — 3. Jako lep, četudi preprost načrt je dovršil Alojzij Repič. V celoti se ujema z navadnimi spominiki; izpred postamenta spodaj podaja pesniku ženski genijlovorov venec. — 4. Temu zelo podoben načrt je stal na četrtem mestu: izdelal ga je Ivan Zajec. Genij — ženska podoba — je spodaj v narodni noši. Ob straneh sta dve skupini: „Krst“ in „Slovo“. — 5. Ivan Zajec je pa priredil tudi drug načrt za večji in veličastnejši spominik. Pred teboj se dviga skala, na katere vrhuncu zadaj stoji ženski genij, držeč zvezdo nad glavo pesniku, ki stoji spredaj na skali nekoliko niže. Konceptija je lepa, prosta. Temu načrtu je prisojeno prvo darilo. — 6. Tudi znani kipar Alojzij Progar je poslal svoj načrt za spominik in sicer preprost, pa jako okusen, lahek, s prijetno členovitostjo. Spodaj sta dve ženski postavi; jedna podaja z roko vejo, druga venec. Temu načrtu je prisojena druga nagrada. — 7. Poslednji načrt je v pesniškem duhu osnoval Fran Berneker. Podstav je nizek, na njem plava kakor po morju pesnik, držeč se droga in deske. (Morda z ozirom na vrstice: „Moj up je šel po vodi, Le jadrajmo za njim“, ali pa z ozirom na to, da pesnik plava nad realnim svetom. Vsekako je bil ta načrt najbolj izviren, pač pa nekoliko težaven in neprikladen.

Kakor sem čital, so se razsodniki že odločili za načrt Ivana Zajca (štev. 5.). Tega sklepa ne morem hvaliti. Res je omenjeni Zajčev načrt ko načrt med drugimi načrti najboljše delo, a pomisliti treba, da spominik, ki je namenjen za javni prostor, ni samo kiparsko delo, ampak mora imeti tudi neko ugodno arhitektoniko. A to pogrešamo v Zajčevem načrtu. Ona skalna višina, na kateri stojita pesnik in genij, bode težko ustrezala namenu spominika, zlasti ako bodeta obe postavi tudi veliki. Tudi ženski genij nad pesnikom (z golimi prsi prav po nepotrebnem) bo na jedni strani slabo predstavljal pravi idealni svet (onkraj groba), kjer je čista in popolna sreča in večna slava, na drugi pa bo pesnika samega — dejal bi — tlačil in od njega odvrčal pozornost. O stroških niti ni treba da bi govorili. Zakaj ne bi presojevalci izbrali načrta Progarjevega, ki je

jako okusen, pa ob enem preprost, da bo spominik sam tudi veliko cenejši, kakor po Zajčevem drugem načrtu? L.

Naše slike.

Slika na strani 264 in 265 nam kaže pogled — dejal bi — na središče rimskega mesta, pogled na Kapitol. Kaj je bil Kapitol v starem Rimu, Kapitol s svojim Jupitrovim templom, Kapitol, kamor so hodili v triumfih zmagoviti vojskovodje, to vedó oni, ki so brali rimsko zgodovino. Dandanes Kapitol ni več „glava celega sveta“, pač pa je glava rimskega mesta, ker tukaj je mestna hiša z dvoranami za mestni svet. Na Kapitol (sedaj Campidoglio) se pride, da se vidi naš prizor, s Piazze S. Marco. Vrh vzpenjajočega se dohoda, vidimo od srede na desni in levi dve veliki sohi s konjema; to sta Kastor in Poluks, ki sta bila nekdanj v Pompejevem teatru. Skoro v isti vrsti sta na desni in levi nekaka kipa, v istini marmorni trofeji iz časa Domicijanovega, dalje pa še kipa cesarja Konstantina (na desni ogledovalcu slike) in njegovega sina (na levi), oba kipa iz Konstantinovih term. Nekoliko zadaj (na podobí v sredi) se vidi kip cesarja Marka Aurelija na konju iz bron, ki je bil nekdanj cel pozlačen.

Velikanske in krasne stopnice vodijo v palačo senatorsko. Načrt za stopnice kakor tudi za vodnjak pod njimi je naredil Michelangelo. Vodnjak, v čigar sredi je kip Minerve, se na naši sliki zaradi v sredi stoječega Poluksovega kipa ne vidi. Pač pa se na desni od vodnjaka (gledé na opazovalca) vidi ležeča postava Nilova s sfingo in na levi Tiber z volkuljo. — Palače senatorske ž njenimi dvoranami ne moremo opisovati. Omenjamo le, da je s stolpa najlepši razgled po celem mestu. Vrh palače je tudi zvezdoglednica. Na obeh straneh sta palači z znamenitimi zbirkami; obe sta sezidani po načrtih Michelangelovih. Na svoji levi vidi ogledovavec sprednjo stran palače „de' conservatori“, ki ima zbirke kipov, marmornih in bronastih, in slik. Tej palači nasproti (ogledovavcu na desni) je kapitolski muzej (museo capitolino), ki se je zbiral po darežljivosti papežev že od leta 1471. Tu so razni kipi, nekateri svetovno znani, mnogi ostanke iz starodavne umetniške dobe. — Na kapitolskem griču je tudi „tarpejska skala“ in pa cerkev „S. Maria in Ara coeli“. A o teh že ne moremo govoriti. Naš bravec pa vidi nekoliko, kake znamenitosti nudi obiskovavcu večni Rim.

Slika na stani 273 nam kaže prizor iz tržaške okolice, ki si ga ni težko tolmačiti.